

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Vs/1/2019
Identifikačné číslo spisu: 8017200124
Dátum vydania rozhodnutia: 30. apríla 2019
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8017200124.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veľkom senáte správneho kolégia zloženom z predsedu senátu Mgr. Petra Melichera a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej, JUDr. Zuzany Ďurišovej, JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., JUDr. Jany Hatalovej, PhD., JUDr. Jany Zemkovej, PhD., JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobkyne: MUDr. O. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom ul. W. XXXX/XX, XXX XX B., právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Dobšinského 12, 811 05 Bratislava, proti žalovanej: Sociálnej poisťovni, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej č. 56001-2/2016-BA zo dňa 21. decembra 2016, v konaní o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2Sa/4/2017-70 zo dňa 7. júla 2017, takto

r o z h o d o l :

Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na otázky nastolené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019 p r i j í m a

Odpoveď na 1/ otázku: Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zdravotníckych pracovníkoch stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia alebo na inom mieste ako zdravotníckom zariadení, a preto licencia L1A nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, keď sama o sebe nezakladá jej držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť, ktorú môže vykonávať až na základe dohody /zmluvy/ s iným poskytovateľom.

Pojem samostatná zdravotnícka prax v zmysle § 10 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z.z. vykonávaná na základe licencie L1A nie je možné bez ďalšieho stotožniť s pojmom samostatná zárobková činnosť v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. a pojem licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe s pojmom oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu pre účely sociálneho poistenia.

Odpoveď na 2/ otázku: Povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára, v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je posudzovať príjmy poistenca - lekára osobitne vo vzťahu k licenci L1A

a skúmať, či všetky príjmy vykázané v jeho daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období sú aj príjmami lekára považovaného za samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z..

Odpoveď na 3/ otázku: Konanie podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov začaté z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. nezbavuje Sociálnu poisťovňu povinnosti zabezpečiť účastníkovi konania ochranu jeho oprávnení, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ktoré mu priznávajú aj medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

Postupuje vec senátu 10S na prejednanie a rozhodnutie o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2Sa/4/2017-70 zo dňa 7. júla 2017.

O d ô v o d n e n i e

I.

Uznesenie senátu 10S správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

1. Uznesením sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019 senát 10S Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „senát 10S“) podľa § 22 ods. 1 písm. a/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) postúpil vec vedenú na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) pod sp. zn. 10Sžsk/33/2017 na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „veľký senát“).

2. Z odôvodnenia uvedeného uznesenia vyplýva, že senát 10S Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v predkladanej veci mal preukázaný nasledovný skutkový stav.

2.1. Sociálna poisťovňa, pobočka Poprad vydala podľa ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a/ 1. bod zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení dňa 02.09.2016 rozhodnutie

č. 700-3080027916-GC09/16, označené ako rozhodnutie o zmene zániku, podľa ktorého samostatne zárobkovo činnejšou osobou MUDr. O. H. zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2008, a nie 31. decembra 2006. V odôvodnení rozhodnutia uviedla, že MUDr. O. je podľa rozhodnutia Slovenskej lekárskej komory číslo L1A/PO/0917/06 zo dňa 28. marca 2006 držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore gynekológia a pôrodnictvo, ultrazvuk v gynekológii a pôrodnictve a podľa údajov Daňového riaditeľstva SR jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou za rok 2005 bol 1 785 463 SKK a za rok 2006 - 2 072 558 SKK, čo je v oboch prípadoch suma vyššia ako zákonom stanovená hranica príjmu pre posúdenie vzniku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnejšou osobou k 1. júlu 2007, resp. k 1. júlu 2008. Menovaná síce doručila na pobočku dňa 17.04.2007 Registračný list FO - odhláška z povinného sociálneho poistenia samostatne zárobkovo činnejšou osobou k 31. decembru 2006 z dôvodu zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v odbore gynekológia a pôrodnictvo, ultrazvuk v gynekológii a pôrodnictve v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii s miestom výkonu činnosti Z., rozhodnutím Prešovského samosprávneho kraja zo dňa 08.11.2006, ale licencia L1A z 28.03.2006 ostala naďalej aktívna, preto jej status samostatne zárobkovo činnejšou osoby nezanikol (zaniká až zrušením všetkých oprávnení).

2.2. Na odvolanie žalobkyne žalovaná rozhodnutím z 21.12.2016 č. 56001-2/2016-BA odvolanie v celom rozsahu zamietla a potvrdila napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad, pretože dospela k záveru, že toto rozhodnutie je vecne správne a zákonné. Uviedla, že odhláška z poistenia má len deklaratórne účinky a po zistení, že v odhláške deklarovaný zánik povinného

sociálneho poistenia nie je správny, vydala pobočka napadnuté rozhodnutie. Žalovaná mala za to, že platná licencia č. L1A/PO/0917/06 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe oprávňovala žalobkyňu aj po 31.12.2006 naďalej vykonávať činnosť ako fyzická osoba. Jej príjem za roky 2005 a 2006 odôvodňoval pokračovanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia aj od 01.01.2007 do 30.06.2008 (za rok 2007 už nedosiahla zákonom vyžadovaný príjem). K námietke, že Sociálna poisťovňa neupovedomila žalobkyňu o začatí predmetného konania, čím jej znemožnila vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia žalovaná uviedla, že nemá zákonnú povinnosť upovedomiť účastníkov o začatí konania, ani umožniť účastníkovi podať vyjadrenie; obstaranie podkladov pre rozhodnutie je vecou organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Napadnuté rozhodnutie obsahuje všetky predpísané náležitosti a od podania odhlášky z poistenia neplynie žiadna lehota na nariadenie alebo povolenie obnovy konania, ako namietala žalobkyňa. Proti rozhodnutiu žalovanej podala žalobkyňa správnu žalobu.

2.3. Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 2Sa/4/2017-70 zo dňa 7. júla 2017 rozhodnutie žalovanej zo dňa 21. decembra 2016, č. 56001-2/2016-BA zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že primárnou otázkou, ktorú bolo potrebné v konaní vyriešiť, bola otázka, či žalobkyňa vykonávala v čase od 01.01.2007 do 30.06.2008 činnosť lekára ako samostatne zárobkovo činná osoba. Krajský súd dospel k záveru, že žalovaná sa dostatočne nevysporiadala s námietkou žalobkyne, že po podaní odhlášky nevykonávala činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba. Mal za to, že bolo povinnosťou prvostupňového správneho orgánu zistiť, z čoho vlastne deklarované príjmy za roky 2005 a 2006 pozostávali. Konštatovanie, že povinné poistenie u žalobkyne neskončilo k 31.12.2006 by bolo namieste iba vtedy, ak žalobkyňa tento príjem dosahovala v období, keď vykonávala činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba a vykonávala tieto úkony lekárskej praxe podľa ustanovenia § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. účinného do 31.12.2010. Podľa názoru súdu došlo zo strany správnych orgánov k nesprávnemu výkladu sporného ustanovenia § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.. V konaní nebolo jednoznačne preukázané, že žalobkyňa po 01.01.2007 naplnila status samostatne zárobkovo činnnej osoby, nakoľko bola držiteľkou iba licencie vydananej podľa § 68 zákona č. 578/2004 Z. z., pričom nebolo preukázané, že túto licenciu aj využívala. Z administratívneho spisu mal krajský súd za zistené, že Slovenská lekárska komora vydala žalobkyňi dňa 28.03.2006 licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárom podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. pod č. L1A/PO/0917/06 na základe jej žiadosti zo dňa 01.03.2006, a to podľa § 68 ods. 1 písm. a/ zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ukončenie poistenia deklarovala žalobkyňa na základe odhlášky (registračný list fyzickej osoby - odhlásenie povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby) k 31.12.2006 z dôvodu zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v odbore gynekológia a pôrodníctvo rozhodnutím Prešovského samosprávneho kraja pod č. 6274/2006/ODDZ-HAL z 08.11.2006. Od 01.01.2007 je žalobkyňa zamestnancom poskytovateľa zdravotníckej starostlivosti MUDr. O. H., s.r.o. so sídlom v B.. Vzhľadom na uvedené dospel súd k záveru, že preskúmané rozhodnutie žalovanej bolo vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, keď námietku žalobkyne, že v období od 01.01.2007 nespadá ako poistenec pod režim povinného poistenia podľa § 21 ods. 1 v spojení s § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., vyhodnotil ako dôvodnú. Žalobkyňa už v čase od 01.01.2007 nevykonávala činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, keďže na vykonávanie tejto činnosti sa vyžaduje oprávnenie, ktoré už žalobkyňa v tom čase nemala.

2.4. Proti rozsudku Krajského súdu v Prešove podala žalovaná kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, pretože právne posúdenie veci krajským súdom považuje za nesprávne. Uviedla, že do 31.12.2010 nadobudla status SZČO podľa § 5 písm. c/ zákona každá fyzická osoba, ktorá mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, a to bez ohľadu na to, či na základe tohto oprávnenia činnosť podľa osobitného predpisu aj vykonáva. Príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo výnos s tým súvisiaci je rozhodujúci až pri posudzovaní vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 1. júlu kalendárneho roka (§ 21 ods. 1 zákona). Nie je pritom rozhodujúce, na základe akého oprávnenia tento príjem dosiahla. Nebolo sporné, že žalobkyňa bola v čase zrušenia povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárom podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, číslo L1A/PO/0917/06 (§ 68 ods. 1 písm. a/), vydanjej

Slovenskou lekárskou komorou dňa 28. marca 2006 na žiadosť žalobkyne. Táto licencia sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladá jej držiteľovi status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia. Rovnaký právny názor prezentuje aj Slovenská lekárska komora na svojej internetovej stránke. V tejto súvislosti tiež uviedla, že ustanovenie § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov upravuje 4 druhy licencií (pod písm. a/ až d/), pričom iba licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 68 ods. 1 písm. a/ zákona zakladá jej držiteľovi status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia. Keďže žalobkyňa za rok 2005 aj 2006 dosiahla príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti relevantné na vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO, nezanklo jej povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie podľa § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. (v znení účinnom do 31. decembra 2010) dňom 31. decembra 2006, ale až 30.06.2008. Navrhla preto, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2.5. Žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že zákon viaže účasť osoby na povinnom sociálnom poistení na kumulatívne splnenie dvoch podmienok, a to status SZČO a výkon zárobkovej činnosti, ktorý žalobkyňa z licencie L1A neplynul. Žalovaná v konaní nepreukázala, že žalobkyňa po 30.12.2006 dosahovala príjmy ako samostatne zárobkovo činná osoba. Žalobkyňa nikdy neposkytovala zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Prihláška alebo odhláška zo sociálneho poistenia sama o sebe nemôže zakladať vznik alebo zánik povinnej účasti na sociálnom poistení, nakoľko tie nastávajú na základe zákona. Mala za to, že je povinnosťou žalovanej skúmať, či prihláška alebo odhláška je dôvodná a rozhodnúť o tom. Ak bola odhláška dôvodná, žalovaná rozhodne o zániku poistenia vyznačením v spise. Ak je táto skutočnosť sporná, rozhodne písomným rozhodnutím. Preto je nepravdivé tvrdenie žalovanej, že neexistuje rozhodnutie o zániku poistenia žalobkyne ku dňu 30.12.2006; po preskúmaní podanej odhlášky dospela príslušná pobočka Sociálnej poisťovne k záveru, že sú naplnené podmienky zániku poistenia a rozhodnutie o zániku poistenia k 30.12.2006 vyznačila v spise. Navrhla preto, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

3. Senát 10S Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „senát 10S“) ako súdu kasačného po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná v zákonnej lehote oprávnenou osobou a jej podanie je prípustné a po posúdení jej vecnej dôvodnosti, zistil, že v obdobnej právnej veci už rozhodol iný senát najvyššieho súdu rozsudkom sp. zn. 9Sžsk/16/2018 zo dňa 26. septembra 2018, ktorým zamietol kasačnú sťažnosť žalobkyne MUDr. G. B. proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/11//2017-41 z 19. decembra 2017 o zamietnutí správnej žaloby proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne č. 36065-3/2017-BA z 29.06.2017. Po oboznámení sa s uvedeným rozhodnutím senátu 9S mal senát 10S preukázané, že predmetom prieskumu senátu 9S bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trenčín č. 26618-1/2017-TN z 23.03.2017 (potvrdené rozhodnutím žalovanej č. 36065-3/2017-BA z 29.06.2017) o vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnnej osoby dňa 01.07.2005 z dôvodu, že bola držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore všeobecné lekárstvo vydanou Slovenskou lekárskou komorou v zmysle zákona č. 578/2004 Z. z. pod č. L1A/TN/0146/05 zo dňa 09.06.2005, ktorá nadobudla právoplatnosť dňa 22.06.2017 a ktorej existenciu Sociálnej poisťovni neoznámila. Rozhodnutie senátu 9S vychádzalo z právneho názoru, že žalobkyňa splnila všetky predpoklady pre vznik povinného sociálneho poistenia, pretože získaním uvedenej licencie L1A získala status SZČO podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom k 01.07.2005 a v relevantnom období dosiahla príjem.

4. Senát 10S konajúc v prejednávanej veci žalobkyne dospel pri svojom rozhodovaní k právnomu názoru, ktorý je odlišný od názoru senátu 9S vyjadrenom v citovanom rozhodnutí, z ktorých dôvodov postúpil vec na rozhodnutie veľkému senátu správneho kolégia podľa § 22 ods. 1 písm. a/ Správneho súdneho poriadku. Svoje právne úvahy a závery senát 10S odôvodnil nasledovne.

5. Citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.10.2010, v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 30.06.2005, § 14 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2007, a § 15 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003

Z. z., v § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2007, v § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom do 30.11.2011, v § 68 ods. 1 a 2 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2007, v § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, senát 10S konštatoval, že sa nestotožňuje s právnym názorom senátu 9S, že vydaním licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárskej Slovenskou lekárskou komorou podľa § 68 ods. 1 písm. a/ zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti získa jej držiteľ bez ďalšieho status samostatne zárobkovo činnnej osoby (SZČO) podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v relevantnom znení pre účely vzniku a zániku povinného sociálneho poistenia.

6. Senát 10S konštatoval, že podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, teda licencie L1A nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., pretože sama o sebe nezakladá jej držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť; tú môže vykonávať až na základe dohody/zmluvy s iným poskytovateľom. Podmienky výkonu samostatnej zdravotníckej praxe u iného poskytovateľa a obsah vzájomných vzťahov

lekára - držiteľa licencie L1A a iného poskytovateľa, u ktorého môže držiteľ licencie L1A realizovať svoje zdravotnícke povolanie, zákon neupravuje, mlčí aj dôvodová správa. Zákon teda nevylučuje, aby tento vzťah nemohol byť aj pracovnoprávny, pričom samotné znenie § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. predpokladá možnosť, že držiteľmi oprávnení môžu byť aj osoby v pracovnoprávnom pomere, a preto nebudú pre účely uvedeného zákona samostatne zárobkovo činnou osobou. Žalovaná pre svoje rozhodnutie o tom, že žalobkyňa mala status SZČO, nevykonala žiadne dokazovanie a neskúmala, či žalobkyňa naplnila zákonom stanovené znaky samostatnej zdravotníckej praxe a či dosahovala príjem vyžadovaný zákonom pre vznik a zánik povinného poistenia.

7. Senát 10S sa nestotožnil s argumentáciou senátu 9S v bode 13. rozsudku, že „Formálnou rovinou (vo vzťahu k licenci L1A) je samotná existencia tohto oprávnenia, zatiaľ čo rovinou materiálnou praktická možnosť vykonávať činnosť v zmysle tohto oprávnenia a mať znej príjem“.

8. K uvedenému konštatoval, že formálna existencia Licencie L1A je založená na splnení podmienok stanovených zákonom na jej vydanie. Bez skúmania týchto podmienok je akýkoľvek záver o stotožnení samostatnej zdravotníckej praxe so samostatnou zárobkovou činnosťou nepodložený a predčasný. Pokiaľ je licencia osvedčením o tom, že lekárska má spôsobilosť na právne úkony v celom rozsahu, je zdravotne spôsobilý, je odborne spôsobilý, je bezúhonný, je zapísaný v registri komory a je dôveryhodný (§ 69 ods. 1 a 2 zákona č. 578/2004 Z. z.), pričom podmienky na vydanie licencie musí spĺňať po celý čas platnosti licencie, potom nemožno prijať ako racionálny názor o povinnosti licenciu vrátiť iba preto, že aktuálne nie je využívaná na výkon samostatnej zárobkovej činnosti; licencia preukazuje splnenie uvedených podmienok a je vydaná na dobu neurčitú a za poplatok. Navyše zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva pre držiteľa licencie povinnosť jej držbu oznamovať alebo vracat, pokiaľ nie je využívaná. Vydanie licencie na základe takto stanovených podmienok nemožno ponímať ako licenciu na výkon regulovanej činnosti, ktorú musí jej držiteľ vykonávať, inak by sa mala vrátiť. Licencia je osvedčením o tom, že jej držiteľ spĺňa podmienky § 69 zákona č. 578/2004 Z.z., ktorý medzi podmienky jej vydania neuvádza samotný výkon tejto činnosti.

9. Senát 10S z citovanej právnej úpravy a skutkových zistení v preskúmvanej veci vyvodil právny záver, že pojem „samostatná zdravotnícka prax vykonávaná na základe licencie L1A“ nie je možné bez ďalšieho stotožniť s pojmom „samostatná zárobková činnosť“ a pojem „licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe“ s pojmom „oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu“ pre účely sociálneho poistenia. Argumentácia, podľa ktorej nie je rozhodujúce, či držiteľ licencie L1A samostatnú zdravotnícku prax aj reálne vykonáva bráni tomu, aby bolo možné zistiť materiálnu rovinu pre záver, či výkon samostatnej zdravotníckej praxe naplnil znaky samostatnej zárobkovej činnosti.

10. Senát 10S ďalej uviedol, že keďže samotný status SZČO automaticky nezakladá účasť na sociálnom poistení, vyvstáva v tejto súvislosti tiež otázka, či príjmy, ktoré žalobkyňa dosiahla v rokoch 2005 a 2006 predstavovali príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v spojení s § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov vyžadované pre účely vzniku povinného poistenia v zmysle § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a navyše, žalovaná (ani senát 9S) sa vôbec nevysporiadala so skutočnosťou, že žalobkyňa nevykonávala zárobkovú činnosť na základe licencie L1A, a teda nemala z nej príjem. Tu treba poukázať aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžso/20/2011 z 15.12.2011, publikované aj v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 4/2012 pod č. 72, v ktorom najvyšší súd vyjadril právny názor, že „pri posudzovaní príjmov podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je potrebné prihliadať len na tie príjmy z podnikania, ktoré vyplynuli z podnikateľskej činnosti posudzovaného statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby“, čo podľa senátu 10S pre posudzovaný prípad znamená, že žalovaná mala na účely rozhodnutia o povinnej účasti žalobkyne posudzovať príjmy žalobkyne výlučne vo vzťahu k licencií L1A. Napokon z rovnakého právneho názoru vychádzal aj senát 9S vo svojom rozhodnutí sp. zn. 9Sžso/8/2013 z 25.06.2014, keď konštatoval, že „... Sociálna poisťovňa musí pri rozhodovaní o predpísaní poistného vždy skúmať otázku, či v rozhodnom období mala fyzická osoba z výkonu SZČO skutočne taký príjem, ktorý zakladá jej poistenie a povinnosť platiť poistné od 01.07. toho-ktorého kalendárneho roka. Sociálna poisťovňa teda musí vždy skúmať, či všetky príjmy SZČO vykázané v daňovom priznaní sú aj príjmami osoby, považovanej za zúčastnenú na poistení ako SZČO v zmysle § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010“.

11. Senát 10S považoval za nezákonný aj postup, ktorý predchádzal vydaniu preskúmaných rozhodnutí Sociálnej poisťovne poukazom na to, že senát 9S sa procesným aspektom bližšie nezaoberal. Uviedol, že pobočka Sociálnej poisťovne, ktorá vydala dňa 02.09.2016 rozhodnutie o zmene zániku, vydala toto rozhodnutie takmer po desiatich rokoch od podania odhlášky žalobkyňou, a to bez toho, aby ju informovala, že na základe licencie, ktorú jej predložila Slovenská lekárska komora, považuje podanie odhlášky z povinného poistenia za nedôvodné, čím sa táto skutočnosť stala spornou a treba o nej vydať rozhodnutie. Žalovaná argumentovala odkazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžso/20/2010 na podporu jej tvrdenia, že nemala povinnosť oboznamovať žalobkyňu o začatí konania, nakoľko prvým úkonom vykonaným v ex offio začatom konaní môže byť aj doručenie rozhodnutia vo veci samej. Odhliadnuc od skutočnosti, že takýto záver prijal najvyšší súd v podstatne odlišnej veci, nemožno prehliadať ústavou zaručené základné právo účastníka konania vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR). V danom prípade išlo o konanie začaté na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ktoré je v zmysle § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon. Ak by ním bolo doručenie rozhodnutia, konanie by začalo aj skončiť v jednom časovom okamihu, takže by nebolo možné hovoriť o riadnom procese. Zároveň by tým bolo vylúčené zákonom priznané právo účastníka nazerať do spisu (§ 190), predkladať návrhy a vyjadrenia (§ 195), či navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení (§ 196 ods. 1). Ide o procesné oprávnenia účastníka konania, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy.

II.

Stanovisko Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky

12. Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej tiež „generálny prokurátor“) v nadväznosti na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019 o postúpení veci podľa § 22 ods. 1 písm. a/ SSP na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky senátom 10S Najvyššieho súdu Slovenskej republiky predložil nasledovné stanovisko. Navrhoval veľkému senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v prejednávanej veci kasačnú sťažnosť žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č.k. 2Sa 4/2017-70 z 7. júla 2017 zamietnuť ako nedôvodnú.

13. Generálny prokurátor vo vzťahu k prvej otázke nastolenej senátom 10S uvedeným uznesením, t.j. k odlišným právnym názorom na problematiku vzniku a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia lekárov ako SZČO na základe licencie L1A (v prípade dosiahnutia zákonom vyžadovaného príjmu) sa stotožnil s argumentáciou senátu 10S.

14. Poukázal na to, že orgánom prokuratúry je prejednávaná problematika známa z výkonu prokurátorského dozoru v netrestnej oblasti. Uviedol, že na základe podnetov lekárov v obdobných veciach príslušní prokurátori vo väčšine prípadov dospeli k záveru, že napadnuté rozhodnutia Sociálnej poisťovne o vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia podávateľov sú v rozpore so zákonom, preto podali protesty, ktorým Sociálna poisťovňa nevyhovela. V neskončených veciach sú podané odvolania, resp. rozklady a v právoplatne skončených veciach o nevyhovení protestu prokurátora sú podané správne žaloby na príslušných krajských súdoch, o ktorých nebolo doposiaľ rozhodnuté.

15. Vo veci kasačnej sťažnosti žalovanej podanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2Sa 4/2017 - 70 zo dňa 07.07.2017 z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP poukazom na skutkové zistenia generálny prokurátor uviedol, že sporné ostalo právne posúdenie otázky, či žalobkyňa zrušením rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti stratila postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby alebo či jej toto postavenie zostalo zachované ako držiteľovi licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe súvisiace s rozhodnutím Sociálnej poisťovne - ústredie č. 56001 - 2 /2016 - BA z 21.12.2016 v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad č. 700 - 3080027916 -GC09/ 16 z 02.09.2016 o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnnej osoby dňa 30.06.2008 a nie 31.12.2006.

16. Generálny prokurátor považoval za nesprávny právny názor, že napriek zrušeniu povolenia na prevádzkovanie ambulancie mala žalobkyňa na účely sociálneho poistenia právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby aj po 30.06.2008, pretože mala naďalej platné oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu (licencia L1A). Mal za to, že výklad zákona o sociálnom poistení žalovanou mechanický bez toho, aby skúmala, či žalobkyňa skutočne vykonávala samostatne zárobkovú činnosť a či ju možno považovať za samostatne zárobkovo činnnú osobu, je nesprávny. Konštatoval, že nie je sporné, že licencia L1A je potrebná na výkon zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a/ zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti) u iného poskytovateľa zdravotníckej starostlivosti, ktorý má povolenie a považuje sa za oprávnenie, na základe ktorého by bola žalobkyňa oprávnená vykonávať zárobkovú činnosť. Pritom je nepodstatné zohľadnenie skutočností, že žalobkyňa zdravotnú starostlivosť na základe licencie L1A nikdy neposkytovala. Licencia L1A fakticky len dáva oprávnenie uchádzať sa o vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe u konkrétneho poskytovateľa, pričom podmienkou využívania danej licencie je reálny zmluvný (napr. obchodný) vzťah s iným poskytovateľom.

17. Generálny prokurátor vo vzťahu k druhej otázke uviedol, že pokiaľ ide o posúdenie, či žalobkyňa mala povinnú účasť na sociálnom poistení (§ 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení) a to na základe licencie L1A, pre toto určenie sú relevantné dve právne skutočnosti a to existencia licencie L1A súbežne s povolením na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, (na ktoré sa vyžaduje licencia L1B) a tá skutočnosť, že nikdy nevykonávala zárobkovú činnosť na základe licencie L1A. Konštatoval, že samotný status samostatne zárobkovo činnnej osoby nezakladá automaticky účasť na povinnom nemocenskom a povinnom dôchodkovom poistení v zmysle § 21 ods. 1 k zákona o sociálnom poistení v znení do 31. 12. 2010, pričom dosiahnutý príjem je potrebné posudzovať k oprávneniu, na základe ktorého žalovaná odvodzuje účasť na povinnom sociálnom a povinnom dôchodkovom poistení. Žalobkyňa na základe licencie L1A nikdy nevykonávala činnosť, z ktorej by jej plynuli príjmy z podnikania a inej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov. Preto len formálna držba licencie L1A bez jej skutočného využitia za účelom získania príjmu nemôže napĺňať materiálnu podmienku na to, aby žalobkyňa mala aj po zániku povolenia na

prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, výlučne z ktorého dosahovala príjmy, účastná na sociálnom poistení.

18. Generálny prokurátor ďalej uviedol, že žalobkyňa bola pre účely sociálneho poistenia ako samostatne zárobkovo činná osoba posudzovaná na základe vydania povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Zánikom tohto povolenia na základe rozhodnutia samosprávneho kraja boli naplnené podmienky aj pre zánik povinného poistenia, keďže povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osoby dňom zániku týchto oprávnení. Nie je dôvodná právna konštrukcia, podľa ktorej okamihom zániku tohto povinného poistenia nastupuje iný dôvod povinného poistenia spočívajúci len v tom, že žalobkyňa bola držiteľom licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe napriek tomu, že na jej základe žiadnu činnosť nevykonávala a nemala z nej žiadne príjmy. V danej súvislosti generálny prokurátor poukázal na to, že licencia L1A je podľa § 3 ods. 4 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti dokladom, na základe, ktorého je možný výkon zdravotníckeho povolania jednou z jeho foriem, ktorý (výkon zdravotníckeho povolania) nie je dôvodné stotožňovať s vykonávaním činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení. Samotná licencia pre výkon samostatnej zdravotníckej praxe jej držiteľom nepostačuje, čo vyplýva aj z definície § 10 ods. 1 a 2 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, podľa ktorej samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ- t.j. osoba poskytujúca zdravotnú starostlivosť na základe povolenia alebo na inom mieste ako v zdravotnom zariadení.

19. Podľa názoru generálneho prokurátora žalovaná sa nezaoberala dôsledne podstatnou námietkou, že po podaní odhlášky žalobkyňa nevykonávala činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba, z ktorej jej neplynul žiaden príjem. Mal za to, že bolo potrebné preukázať, že žalobkyňa aj po 31. 12. 2006 bola samostatne zárobkovo činnou osobou s povinnou účasťou na sociálnom poistení, pretože zo zisteného skutkového stavu nebolo možné vyvodiť správny právny záver. Poukázal tiež na to, že v prípade licencie L1A ide o licenciu, na podklade ktorej by mohla žalobkyňa vykonávať lekárske povolanie u iného poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Poskytovať zdravotnú starostlivosť ako samostatne zárobkovo činná osoba nie je možné bez povolenia vydaného samosprávnym krajom na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia. Licencia L1A vydaná Slovenskou lekárskou komorou nemôže sama osobe bez existencie povolenia vydaného zo strany príslušného orgánu slúžiť k dosahovaniu príjmov podľa zákona o sociálnom poistení.

20. Generálny prokurátor v posudzovanom prípade vyvodil záver, že nezákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovanej spočíva tak v neúplne zistenom skutkovom stave, ako aj v nesprávnom právnom posúdení existencie licencie L1A žalovkyne, keďže systematickým a ústavne udržateľným výkladom § 5 písm. c/, § 14 ods. 1 písm. b/, § 21 ods. 1 a ods. 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. je nutné konštatovať, že samotná existencia licencie L1A bez toho, aby jej výkonom došlo k získaniu príjmov z podnikania alebo z inej samostatne zárobkovej činnosti nemôže, v čase po zániku oprávnenia SZČO, z ktorého výkonu príjmy skutočne plynuli, zakladať dôvodnosť trvania povinného sociálneho poistenia. Opačný výklad založený na pretrhnutí väzby oprávnenia na výkon SZČO a príjmu z toho plynúceho je v rozpore s princípmi, na ktorých je budovaný zákon o sociálnom poistení, ktorý pri definovaní príjmu v § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení definuje príjem z konkrétneho podnikania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, ktorého výkonom ku generovaniu príjmu aj skutočne došlo.

21. Záverom generálny prokurátor konštatoval, že je neprípustný taký výklad zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého na účely vzniku povinného sociálneho poistenia sa vyžaduje skutočný príjem z podnikania alebo samostatnej zárobkovej činnosti získaný v rozhodnom období a pre účely jeho zániku sa podmienka súvisu skutočného príjmu s podnikaním a inou samostatne zárobkovou činnosťou, ktorým bol príjem dosiahnutý, nevyžaduje a postačí iba existencia nezrušeného oprávnenia podľa § 5 písm. c/ tohto zákona. Nesprávnosť daného právneho posúdenia a výkladu ustanovení zákona o sociálnom poistení nemôže byť prekonaná ani argumentáciou o celostnom posúdení príjmov podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 595/2003 Z.z.

III.

Stanovisko generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovni

22. Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovni (ďalej tiež „generálny riaditeľ SP“) v nadväznosti na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019 o postúpení vecí podľa § 22 ods. 1 písm. a/ SSP na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky senátom 10S Najvyššieho súdu Slovenskej republiky predložil právny názor Sociálnej poisťovne k nastoleným otázkam senátom 10S a informáciu o dopadoch na výkon sociálneho poistenia v prípade, ak sa veľký senát správneho kolégia stotožní s právnym názorom senátu 10S.

23.1. Vo vzťahu k prvej nastolenej otázke senátom 10S generálny riaditeľ SP poukázal na to, že podmienky poskytovania zdravotnej starostlivosti fyzickými osobami a právnickými osobami upravuje osobitný predpis, ktorými je zákon č. 578/2004 Z.z. (ďalej tiež predmetný zákon). Citujúc správnu úpravu § 3 ods. 4 v spojení s § 4 a s § 10 uvedeného zákona zdôraznil, že na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe je potrebná výlučne licencia typu L1A, pričom zákon nevyžaduje vydanie ďalšieho povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, resp. povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti zo strany Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, resp. zo strany samosprávneho kraja v rámci preneseného výkonu štátnej správy. Držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v (L1A) je oprávnený vykonávať zdravotnícke povolanie (§ 3 ods. 4 písm. c/) a poskytovať zdravotnú starostlivosť (§ 4 písm. b/) v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení (§ 10) a dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 zákona 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorú skutočnosť prezentuje aj Slovenská lekárska komora na svojej internetovej stránke ([www. Lekom.sk](http://www.Lekom.sk)). Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe označená ako L1A vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a/ zákona č. 578/2004 Z.z. je oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, resp. oprávnenie na základe, ktorého jej držiteľ je oprávnený na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, ktorý právny názor vyplýva aj z listu ministra práce sociálnych vecí a rodiny SR č. 7410/2017 - M_OPVA - 14483 zo dňa 20. apríla 2017, ako aj z rozhodnutí, ktorými v obdobnej veci Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a následne minister práce sociálnych vecí a rodiny SR nevyhoveli podaným protestom prokurátora.

23.2. Ďalej generálny riaditeľ SP poukázal na to, že zákon č. 77/2015 Z.z. ktorým sa s účinnosťou od 1. mája 2015 menil a dopĺňal zákon č. 578/2004 Z.z. spresnil definíciu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti upravenej v § 4 tak, že sa presnejšie vymedzilo právne postavenie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorými sú fyzické osoby, pričom z dôvodovej správy tohto zákona vyplýva vo vzťahu k novelizovanému zneniu § 4 predmetného zákona, že ide len o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu s definovaním poskytovateľa zdravotnej starostlivosti; upravuje sa, že aj fyzická osoba, ak má vydané povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo vydanú licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, tak ide o podnikateľa.

23.3. Poukazom na právnu úpravu statusu samostatne zárobkovej činnej osoby podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461 /2003 Z.z. účinnnej do 31. decembra 2010 generálny riaditeľ SP uviedol, že pre posúdenie právneho postavenia fyzickej osoby ako samostatne zárobkovej činnej osoby na účely sociálneho poistenia s účinnosťou do 31. decembra 2010 nie je právne významné, či dotknutá osoba skutočne samostatnú zárobkovú činnosť vykonáva, keď právne významná je len tá skutočnosť, že dotknutá osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnej osoby. Z uvedených dôvodov vzhľadom na to, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, považuje sa jej držiteľ podľa právnej úpravy účinnej do 31. 12. 2010 za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely sociálneho poistenia.

23.4. Ďalej poukazom na právnu úpravu statusu samostatne zárobkovo činnej osoby účinnej od 1. januára 2011 do 31. decembra 2013 generálny riaditeľ SP tvrdil, že vzhľadom na prechodné ustanovenie § 293cu zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 338/2013 Z.z. sa rovnakým spôsobom

posudzuje status samostatne zárobkovo činnnej osoby aj v období od 1. januára 2014 do 30. júna 2014. Uviedol, že na základe právnej úpravy, ktorá sa aplikovala od 1. 1. 2011 do 30. júna 2014 bol držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnnú osobu len v prípade, ak bol registrovaný podľa osobitného predpisu v súvislosti s dosahovaním príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (mal pridelené DIČ). Ak držiteľ licencie L1A zrušil registráciu podľa osobitného predpisu, dňom zrušenia registrácie stratil na účely sociálneho poistenia status samostatne zárobkovo činnnej osoby, a to aj v prípade, ak bol naďalej držiteľom licencie L1A. V danej súvislosti tiež poukázal na právnu úpravu statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia účinnú od 1. júla 2014.

23.5. Vo vzťahu posudzovania prvej otázky nastolenej senátom 10S generálny riaditeľ SP upriamil pozornosť súčasne na to, že samotným nadobudnutím statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby daná fyzická osoba nemá odvodovú povinnosť do Sociálnej poisťovne t. j. nevzniklo jej povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie, ktorá povinnosť jej vzniká k 1. júlu, resp. k 1. októbru kalendárneho roka, za podmienky ak za predchádzajúci kalendárny rok dosiahla príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti vyššie ako je zákonom stanovená hranica príjmov (12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu).

24. Vo vzťahu k druhej nastolenej otázke senátom 10S, t.j. problematike posudzovania príjmu samostatne zárobkovo činnnej osoby, generálny riaditeľ SP uviedol, že samostatne zárobková činná osoba je povinná platiť poisťné na sociálne poistenia len v tom prípade, ak jej vznikne povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Zdôraznil, že vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby závisí od výšky príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 595/2003 Z.z. Ďalej uviedol, že pri posudzovaní vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby nie je rozhodujúce, na základe akého oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu dosiahla samostatne zárobkovo činná osoba príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. V ustanovení § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nie je uvedená bližšia špecifikácia dosiahnutých príjmov. Rozhodujúca je len tá skutočnosť, že fyzická osoba, ktorá spĺňa právnu definíciu samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia dosiahla v rozhodujúcom roku príjem podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov. V danej súvislosti tiež zdôraznil, že ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. neupravuje vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia osobitne vo vzťahu ku každému oprávneniu, ktoré zakladá fyzickej osobe status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. sa nemôže vykladať izolovane od ustanovení a v rozpore s ustanoveniami § 5, § 14 ods. 1 písm. b/, § 15 ods. 1 písm. b/, § 128 ods. 1 písm. c/, ods. 2 písm. c/, ods. 3 písm. c/, ods. 11 písm. c/, § 129 ods. 1, § 138 zákona č. 461/2003 Z.z. a § 6 ods. 1, 2 zákona č. 595/2003 Z.z..

25. V závere stanoviska generálny riaditeľ SP upriamil pozornosť na dôsledky rozhodnutia veľkého senátu na výkon sociálneho poistenia.

25.1. Vo vzťahu k prvej nastolenej otázke uviedol, že ak si veľký senát osvojí právny názor, že vydaním licencie L1A jej držiteľ bez ďalšieho povolenia nenadobudne status SZČO, rozhodnutie sa dotkne všetkých lekárov držiteľov licencie L1A, teda aj tých, ktorí nenamietali voči trvaniu povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby po zrušení povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, resp. povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a zaplatili poisťné na sociálne poistenie a dotknutí lekári sa pravdepodobne budú domáhať vrátenia poisťného ako poisťného zaplateného bez právneho dôvodu.

25.2. Vo vzťahu k druhej nastolenej otázke uviedol, že ak si veľký senát súčasne osvojí právny názor, podľa ktorého je potrebné zisťovať, či príjem z podnikania dosahovala účastníčka konania na základe licencie L1A, tak tento právny názor sa dotkne nielen lekárov držiteľov licencie L1A, ale aj ostatných účastníkov právnych vzťahov, ktorí vykonávajú zárobkovú činnosť podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 595/2003 Z.z. na základe viacerých oprávnení, resp. v priebehu roka majú viacero oprávnení postupne, resp. s určitým časovým prelínaním. Tvrdil, že v takomto prípade, ak jedno oprávnenie jeho držiteľovi zanikne, sa bude musieť zisťovať pri posudzovaní vzniku, resp. zániku povinného nemocenského

poistenia a povinného dôchodkového poistenia, aký príjem dosiahol z jednotlivých oprávnení a či povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zakladá príjem, ktorí dosiahol z oprávnení, ktoré nezrušil. Dôvodil, že zákon č. 461/2003 Z.z. nie je takto konštruovaný a uvedeným postupom by sa potieral poistný systém SZČO. Zdôraznil, že fyzická osoba ako daňovník nevykazuje na daňovom priznaní osobitne príjem z každého oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorého je držiteľom, a preto bude nemožné zisťovanie týchto príjmov. Zisťovanie príjmu podľa typov oprávnenia je absolútne v praxi nevykonateľné, zmena do budúcnosti v takomto duchu by vyžadovala absolútnu zmenu samotného vykazovania príjmov a daňových priznaní, resp. zmenu legislatívy v sociálnom poistení v zmysle návratu k výpisom z daňových priznaní predkladaných samotnými SZČO, v ktorých by uvádzali dosiahnuté príjmy z jednotlivých oprávnení bez možnosti kontroly uvedeného zo strany Sociálnej poisťovne, bez možnosti kontroly porovnávaním na údaje FR SR, s maximálnym manuálnym vyťažením v štátnej a verejnej správe. Navyše Sociálna poisťovňa by si nemohla vo vzťahu k SZČO, ktoré disponujú viacerými oprávneniami na výkon samostatnej zárobkovej činnosti splniť ani svoju zákonnú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 226 ods. 1 písm. m/ zákona č. 461/2003 Z.z. a to okrem iného oznámiť vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia a vymeriavací základ na platenie poistného, keďže tieto rozhodujúce skutočnosti Sociálna poisťovňa posudzuje na základe údajov uvedených samostatne zárobkovo činnými osobami v daňových priznaniach, ktoré neobsahujú členenie príjmov vo väzbe na jednotlivé oprávnenia.

IV.

Právne posúdenie a rozhodnutie veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

26. Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu SR zistil, že postup senátu 10S bol súladný s ustanovením § 22 ods. 1 písm. a/ SSP. Po prejednaní veci, oboznámiac sa so stanoviskom Generálneho prokurátora Slovenskej republiky a so stanoviskom generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne - ústredie veľký senát správneho kolégia pristúpil k posúdeniu právnych otázok, pre ktoré mu bola vec postúpená na prejednanie a rozhodnutie senátom 10S a to: 1/ otázka - posúdenie, že licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z.z. nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., keď sama o sebe nezakladá jej držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť, ktorú môže vykonávať až na základe dohody /zmluvy/ s iným poskytovateľom; 2/ otázka - posúdenie, že povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára, v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/, bod prvý v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. je posudzovať príjmy poistenca - lekára výlučne vo vzťahu k licencií L1A; 3/ otázka - posúdenie, že povinnosťou Sociálnej poisťovni v konaní podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. začatého z jej podnetu nemožno prehliadať ústavou zaručené základné právo účastníka konania na riadny proces a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR).

27. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

28. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

29. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a

spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodit' z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I.ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I.ÚS 10/98)“. (I.ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, Nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného súdu tiež kladie dôraz na to, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04).

30. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

31. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

32. Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie (čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky).

33. Vychádzajúc z citovanej ústavnoprávnej úpravy veľký senát správneho kolégia prejednal vec z hľadísk právnych otázok nastolených senátom 10S v zmysle právnej úpravy ustanovenej v právnej norme § 466 ods.5 písm. b/ Správneho súdneho poriadku a dospel k záveru o správnosti názoru senátu 10S vysloveného vo vzťahu ku všetkým právnym otázkam nastolených v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019.

34. Vo vzťahu k prvej otázke- posúdenie, či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z.z. (ne)má charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., keď sama o sebe nezakladá jej držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť, ktorú môže vykonávať až na základe dohody /zmluvy/ s iným poskytovateľom; veľký senát správneho kolégia konštatuje, že podmienky poskytovania zdravotnej starostlivosti fyzickými osobami a právnickými osobami upravuje osobitný predpis, ktorým je zákon č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zdravotníckych pracovníkoch stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v § 4 písm. b/ uvedeného zákona za poskytovateľa zdravotnej starostlivosti považuje fyzickú osobu, ktorá poskytuje zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10).

35. Podľa § 10 ods. 1, 2 zákona č. 578/2004 Z.z. v znení účinnom k 31.5.2010 samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolani lekárskeho, zubného lekára, sestry, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg a masér.

Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [§ 68 ods. 1 písm. a/].

Samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení.

36. Podľa § 68 ods. 1 písm. a/, b/, c/,d/, ods. 2 zákona č. 578/2004 Z.z. v znení účinnom k 31.5.2009 licencie sa vydávajú a) na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10) zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárs, zubný lekárs, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg a masér, b) na výkon zdravotníckeho povolania [(§ 3 ods. 1 písm. a)] zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárs, zubný lekárs, farmaceut, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg, biológ, verejný zdravotník, fyzik, chemik, genetik, technik laboratórnej medicíny, medicínsko-technický laborant, zdravotnícky laborant, farmaceutický laborant, rádiologický asistent, zdravotnícky záchranár, dentálna hygienička, asistent hygieny a epidemiológie, asistent výživy, c) na výkon odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolaniach ustanovených v § 27, d) na výkon lekárskej posudkovej činnosti podľa § 7a zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárs.

Slovenská lekárska komora vydáva licencie zdravotníckemu pracovníkovi v povolani lekárs.

37. Z citovanej právnej úpravy zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti vyplýva, že lekárs môže vykonávať samostatnú zdravotnú prax (§ 10 ods. 1) na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a/ - licencia L1A, vydanéj mu Slovenskou lekárskou komorou (§ 68 ods. 2). Zákonodarca v zákone o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti v § 10 ods. 2 definuje samostatnú zdravotnícku prax zdravotníckych pracovníkov - lekára (§ 10 ods. 1) ako poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení. V dôvodovej správe tohto zákona sa konštatuje, že vo väzbe na § 4 sa definuje samostatná zdravotnícka prax ako jeden zo spôsobov výkonu zdravotníckeho povolania konkrétne na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení (v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti) alebo u iného poskytovateľa. Z logického výkladu uvedenej právnej úpravy plynie záver, že lekárs môže vykonávať samostatnú zdravotnícku prax na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení, viažuceho sa k zmluvnému dojednaniu. Pri interpretácii uvedenej právnej úpravy treba posudzovať licenciu lekára L1A vo vzťahu k oprávneniu na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom k 31.12.2010 za samostatne zárobkovo činnú osobu podľa tohto zákona považuje fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu (Například zákon Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb. o advokácii v znení zákona č. 302/1999 Z.z., zákon Slovenskej národnej rady č. 129/1991 Zb. o komerčných právnikoch v znení neskorších predpisov.), okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. (Například zákon Slovenskej národnej rady č. 78/1992 Zb. o daňových poradcov a Slovenskej komore daňových poradcov v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektov a autorizovaných stavebných inžinierov v znení neskorších predpisov a zákon č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov).

38. Vychádzajúc z uvedeného veľký senát správneho kolégia považoval argumentáciu senátu 10S vo vzťahu k prvej nastolenej otázke za správnu. Z uvedených dôvodov na prvú otázku dal odpoveď v nasledovnom znení: Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zdravotníckych pracovníkoch stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení, a preto licencia L1A nemá

charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, keď sama o sebe nezakladá jej držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť, ktorú môže vykonávať až na základe dohody/zmluvy s iným poskytovateľom. Pojem samostatná zdravotnícka prax v zmysle § 10 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z.z. vykonávaná na základe licencie L1A nie je možné bez ďalšieho stotožniť s pojmom samostatná zárobková činnosť v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. a pojem licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe s pojmom oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu pre účely sociálneho poistenia.

39. Vo vzťahu k druhej otázke- posúdenie, či povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára, v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/, bod prvý v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. (nie) je posudzovať príjmy poistenca - lekára výlučne vo vzťahu k licencii L1A, veľký senát správneho kolégia konštatuje, že podmienky vzniku a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby zákonodarca ustanovuje v § 21 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov.

40. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom k 31.12.2010 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

41. Vychádzajúc zo znenia citovanej právnej normy zákona o sociálnom poistení predpokladom vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle zákona o sociálnom poistení (§ 21) je preukázanie, že posudzovaná osoba spĺňa zákonné podmienky statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby definovanej v § 5 písm. c/ tohto zákona v platnom znení a za tým účelom si zadovážiť skutkové zistenia a súčasne preukázanie, že táto osoba v zákonom určenej dobe dosiahla príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ktorý bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9. Pri posudzovaní zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia tejto osoby je rozhodujúce, že k 30. júnu kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak. Logickým výkladom uvedenej právnej úpravy plynie záver, že pokiaľ zákonodarca podmieňuje vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia povinnej osoby preukázaním statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby definovanej v § 5 písm. c/ tohto zákona v platnom znení, tak aj pri posudzovaní príjmu plynúceho z jej podnikania, predpokladá dosahovanie príjmu z jej podnikania ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, z čoho plynie záver, že povinná osoba dosiahla príjem z podnikania na základe oprávnenia na výkon samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení.

42. Obdobný právny názor už najvyšší súd judikoval vo svojej predchádzajúcej judikatúre. Senát 10S v predkladacom uznesení správne poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžo/20/2011 z 15.12.2011, publikované aj v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 4/2012 pod č. 72, v ktorom najvyšší súd vyjadril právny názor, že „ pri posudzovaní príjmov podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je potrebné prihliadať len na tie príjmy z podnikania, ktoré vplynuli z

podnikateľskej činnosti posudzovaného statusu samostatne zárobkovo činnej osoby“, a na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžso/8/2013 z 25.06.2014, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že „ ... Sociálna poisťovňa musí pri rozhodovaní o predpísaní poistného vždy skúmať otázku, či v rozhodnom období mala fyzická osoba z výkonu SZČO skutočne taký príjem, ktorý zakladá jej poistenie a povinnosť platiť poistné od 01. 07. toho-ktorého kalendárneho roka. Sociálna poisťovňa teda musí vždy skúmať, či všetky príjmy SZČO vykázané v daňovom priznaní sú aj príjmami osoby, považovanej za zúčastnenú na poistení ako SZČO v zmysle § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010“.

43. Vychádzajúc z uvedeného veľký senát nemohol súhlasiť s argumentáciou generálneho riaditeľa SP vo vzťahu k druhej nastolenej otázke, že ak si veľký senát osvojí právny názor, podľa ktorého je potrebné zisťovať, či príjem z podnikania dosahovala účastníčka konania na základe licencie L1A, tak tento právny názor sa dotkne nielen lekárov držiteľov licencie L1A, ale aj ostatných účastníkov právnych vzťahov, ktorí vykonávajú zárobkovú činnosť podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 595/2003 Z.z. na základe viacerých oprávnení, resp. v priebehu roka majú viacero oprávnení postupne, resp. s určitým časovým prelínaním.

44. Veľký senát k uvedenému konštatuje, že zákon o sociálnom poistení explicitne neupravoval a ani neupravuje situáciu, keď fyzická osoba disponovala dvomi oprávneniami na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, príjem mala len z činnosti, ktorá bola vykonávaná výlučne na základe jedného z nich a oprávnenie, z ktorého fyzická osoba (ne)dosahovala príjem ostalo sporné, tak ako v posudzovanom prípade. Zákon o sociálnom poistení v znení do 31.12.2010 v § 21 ods. 4 písm. b/ ustanovoval, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnej osobe uvedenej v § 5 písm. b/ a c/ dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnej osobe uvedenej v § 5 písm. c/ odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, 21) ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnej osoby uvedenej v § 5 písm. c/.

45. V danej súvislosti veľký senát upriamuje pozornosť na to, že v súvislosti s výkladom zákona o sociálnom poistení, ktorý sa vo vzťahu k stanoveniu statusu SZČO mení pomerne často, pričom tieto zmeny odrážajú najmä aktuálnu rozhodovaciu prax správnych súdov a Ústavného súdu SR (napríklad rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 23.02.2013, ktorý sa týkal obdobného, aj keď nie skutkovo totožného problému s účasťou na sociálnom poistení advokátov). Súčasne poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 295/2017, v ktorom ústavný súd vyslovil právny názor, že „...k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávneho výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy.“ Ústavný súd SR vo svojej judikatúre pripustil tiež možnosť súdu odchyliť sa od doslovného znenia zákona, napr. v Náleze sp. zn. III. ÚS 341/07 z 1. júla 2008, v ktorom skonštatoval, že : „Súd môže, ba dokonca sa musí od doslovného znenia právneho textu odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy SR). V takýchto prípadoch sa musí zároveň vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.“

46. Veľký senát vychádzajúc z uvedených rozhodnutí ústavného súdu a teleologického výkladu právnych noriem ustanovených v § 5 písm. c/ a § 21 ods. 1 a 4 písm. b/ zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010, považoval argumentáciu Sociálnej poisťovni v rozpore s ústavno konformným výkladom predmetnej právnej úpravy, keďže potiera samotný účel zákona o sociálnom

poistení, ktorým je viazať účasť na sociálnom poistení na určitý dosiahnutý príjem zo zárobkovej činnosti, a preto napriek tomu, že zákon o sociálnom poistení nerozlišuje na účely účasti na sociálnom poistení príjem, ktorý fyzická osoba môže dosiahnuť z viacerých oprávnení, vychádzajúc zo systematického výkladu zákona, samotný status SZČO, teda len splnenie podmienky udelenia oprávnenia automaticky účasť na sociálnom poistení nezakladá.

47. Vychádzajúc z uvedeného veľký senát správneho kolégia považoval argumentáciu senátu 10S vo vzťahu k druhej nastolenej otázke za správnu. Z uvedených dôvodov na druhú otázku dal odpoveď v nasledovnom znení: Povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára, v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/, bod prvý v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je posudzovať príjmy poistenca - lekára osobitne vo vzťahu k licencií L1A a skúmať, či všetky príjmy vykázané v jeho daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období sú aj príjmami lekára považovaného za samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z..

48. Vo vzťahu k tretej otázke - posúdenie, či povinnosťou Sociálnej poisťovne v konaní podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. začatého z jej podnetu (ne)možno prehliadať ústavou zaručené základné právo účastníka konania na riadny proces a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR), veľký senát správneho kolégia upriamuje pozornosť predovšetkým na právnu úpravu zakotvenú v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorej každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Uvedenou právnou úpravou ústava zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu.

49. Súčasne veľký senát upriamuje pozornosť na právnu úpravu obsiahnutú v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8, dojednaný v Ríme 4. novembra 1950, a ďalšie zmluvné dokumenty na tento Dohovor nadväzujúce publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 209/1992 Zb. (ďalej len „Dohovor“), ktorý v súlade s právnou úpravou ustanovenou v čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky má prednosť pred zákonmi. Dohovor v čl. 6 stanoví, že každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Dohovor v čl. 13 ustanovuje, že každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

50. Vychádzajúc z citovanej úpravy ustanovenej tak v Ústave Slovenskej republiky ako aj v Dohovore plynie záver, že každému sa zaručuje právo na súdnu a inú právnu ochranu a teda tým sa mu zaručuje právo na prejednanie jeho vecí v konaní v súvislosti s jeho právom vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom v súlade s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

51. Citovanú právnu úpravu ustanovenú tak v Ústave Slovenskej republiky ako aj v Dohovore nie je možné opomenúť ani v konaní v zmysle právnej úpravy ustanovenej v §§ 172 a nasl. zákona o sociálnom poistení začatého z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení.

52. Podľa § 172 ods. 1 až 5 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom k 31.12.2017 na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

V konaní vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom Sociálna poisťovňa.

Konanie vo veciach podľa odseku 1 je a) konanie v dávkových veciach sociálneho poistenia (ďalej len "dávkové konanie"), b) iné konanie (ďalej len "nedávkové konanie").

Predmetom dávkového konania je rozhodovanie o dávkach.

Predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie 1) v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, 1) pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnej triedy.

53. Podľa § 184 ods. 8 zákona o sociálnom poistení v platnom znení nedávkové konanie sa začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne.

54. Podľa § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení v platnom znení konanie, ktoré sa začína na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon.

55. Vzhľadom k uvedenému argumentáciu senátu 10S vo vzťahu k tretej nastolenej otázke veľký senát správneho kolégia považoval taktiež za správnu. Z uvedených dôvodov na tretiu otázku dal odpoveď v nasledovnom znení: Konanie podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov začaté z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. nezbavuje Sociálnu poisťovňu povinnosti zabezpečiť účastníkovi konania ochranu jeho oprávnení, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ktoré mu priznávajú aj medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

56. Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky posudzoval otázky nastolené senátom 10S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019, ktorým bol viazaný, a dospel k záveru o správnom názore senátu 10S vo vzťahu ku všetkým trom nastoleným otázkam, a preto v zmysle § 466 ods. 5 písm. b/ SSP k týmto otázkam dal odpoveď v znení uvedenom vo výroku tohto rozhodnutia.

57. Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa § 466 ods.5 písm. b/ SSP postupuje vec senátu 10S, ktorý mu podľa § 22 ods. 1 písm. a/ SSP predmetnú vec postúpil uznesením sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019 na prejednanie a rozhodnutie o nastolených otázkach, na ďalšie konanie vo veci a rozhodnutie v jej merite.

58. Toto rozhodnutie prijal veľký senát pomerom hlasov 7 : 0.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.

